

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Valtion kommentit Tampereen kaupunkiseudun lähijunaliikenteen tavoitteellinen tulevaisuuskuva ja tiekartta toteutukselle selvityksestä (luonnos 22.12.2021)

Tiivistelmä valtion kommenteista sekä ohjausryhmän kuntaedustajien vastineet ja huomiot raporttiluonnoksen kehittämistarpeista kommenttien pohjalta (LJ 16.2.2022)

Valtion toimittamat kommentit

- Valtio toimijat (LVM, Väylä ja Traficom) antoivat pyydetyksi kommentit 22.12.2021 toimitetusta luonnosraportista.
- Valtio toimijat antoivat eri tyyppisiä, toisiaan täydentäviä kommentteja:
  - **LVM** antoi yleisen tason kommentteja, joissa korostetaan lähijunaliikenteen kehittämistä osana seudun liikennejärjestelmää sekä valtakunnallista liikennejärjestelmätyötä.
  - **Traficom**in kommentit ottivat, pääosin yleisten kommenttien lisäksi, kantaa myös junaliikenteen kysyntään sekä liikenteen järjestämiseen.
  - **Väylän** kommentit olivat luonteeltaan teknisempiä ja konkreettisempia sekä koskivat tarkemmin eri suuntia erikseen.
- Seuraavassa on esitetty tiivistelmät kommenttiteemoittain ja esitetty niihin ohjausryhmän kuntajäsenten vastineet.

Lähijunan kytkeytyminen liikennejärjestelmään

Valtio korostaa kommenteissaan, että lähijunaa on tärkeä tarkastella osana liikennejärjestelmä- ja joukkoliikenne kokonaisuutta asiakastarpeet huomioiden. Lisäksi korostetaan vaikutusten arvioinnin merkitystä ja ylioptimismin välttämistä esimerkiksi väestösuunnitteissa.

Ohjausryhmä pitää huomioita tärkeinä ja tuo esiin, että seudulla on tehty mm. seutustrategia, rakennesuunnitelma sekä MAL-sopimukseen tähdännyttä suunnittelua sekä kuntakaavoitusta, joissa on tarkasteltu kokonaisuutta. Tämän selvityksen on tarkoitus

- tarkentaa näkemystä siitä, millaiset **edellytykset** em. selvityksissä esillä olevalle **lähijunaliikenteelle** on.
- tuottaa edelleen **lähtökohtia** tarkempaan suunnitteluun, esim. **radan kapasiteettitarkastelut** ja **seisakkeiden esiselvitykset**, ja
- tuottaa **lähtökohtia** strategiseen suunnitteluun, esim. **joukkoliikenteen kehityskuva**, joita on tarkoitus toteuttaa tämän työn jälkeen.

Siten tätä työtä ei ole perusteita arvioida liikennejärjestelmäsuunnitelmana, vaan jatkuvan liikennejärjestelmätyön osana. On kuitenkin hyvä myös huomata, että työssä on tunnistettu

- **kytkentä raitiotien kehittämiseen**, mm. tunnistamalla rajalliset edellytykset molempien joukkoliikennemuotojen kysynnän varmistamiseen,
- sekä **kytkentä bussiliikenteeseen**, tunnistamalla yleisellä tasolla perusteet bussilinjojen karsimiseen.

Ohjausryhmä esittää näkemyksensä, että lähijunaliikenteen ulkopuolista liikennejärjestelmää on tarkasteltu selvityksen tavoitteiden, lähijunaliikenteen (pitkän jänteen) tavoitetilan ja (lyhyen jänteen) tiekartan määrittämisen, kannalta tarkoituksenmukaisessa tarkkuudessa.

Lähijunan talouden huomioiminen

Valtio korostaa kommenteissaan, että lähijuna on raskas joukkoliikennemuoto, johon liittyvät infrakustannukset ovat suuria ja taloudellinen järkevyyttä edellyttää merkittävää subventiota, vaikka käyttäjämäärätkin olisivat melko suuria. Valtio tuo kommenteissaan esille, että tiekartassa esitettyihin toimenpiteisiin ei ole valtion investointi ja suunnitteluohjelmassa määritetty rahoitusta.

Ohjausryhmä pitää huomioita tärkeinä ja korostaa tämän työn pyrkimystä tuoda asiaa esille. Työssä on sen luonteen mahdollistamalla tarkkuudella pyritty hahmottamaan eri **kustannuslajien mittaluokkia** sekä niiden suhdetta toisiinsa.

- Keskeisenä tekijänä on tunnistettu mm. **raideinvestointien ja liikennöinnin** edellyttämät rahoituksen mittaluokat.
- Valtio on liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteydessä peräänkuuluttanut **kaupunkiseutujen osallistumista** liikennejärjestelmän kehittämisen **kustannuksiin**, joka on myös tämän työn yhteydessä tuotu esiin.

Ohjausryhmä esittää näkemyksensä, että erityisesti työssä tunnistetut taloudelliset realiteetit sekä toisaalta merkittävien kehittämistoimenpiteiden edellyttämien suunnittelun ja toteutuksen pitkät aikajänteet, ovat muodostaneet tiekartan toimenpidepolusta melko realistisen, mutta toki myös tavoitteellisen. Työn lähtökohtana on ollut tavoite kehittää seudun lähijunaliikennettä, ja on toki tiedossa, että se maksaa.

Lähijunaliikenteen kapasiteettikysymykset

Valtio korostaa kommenteissaan sitä, että seudulla on nykytilanteessa merkittäviä ratakapasiteetti- ja yhteensovittamishaasteita sekä pitää keskeisenä että kapasiteetin lisäämiseen tähtäävät ratkaisut tehdään kokonaisratkaisuna, huomioiden erityyppisen liikenteen ja kuljetuksen sekä infran osalla hankinnat. Valtio tuo kommenteissaan esille, että kapasiteetin lisäämisestä lähijunaliikenteen tarpeisiin ei ole olemassa suunnitelmia eikä rahoitusta suunnitelmien toteuttamiseksi.

Ohjausryhmä pitää huomioita tärkeinä ja korostaa tämän työn pyrkimystä tuoda asiaa esille.

- Seudulla on tunnistettu **vahvoja perusteita ja tahtotilaa** lähijunaliikenteen kehittämiseksi, mutta konkreettisia suunnitelmia ja toimenpiteitä kehityksen mahdollistamiseksi ei ole olemassa eikä ole ollut näköpiirissä.
- Ratakapasiteetin **kehittämisen edellytykset ja askellus** on ratkaistava pian, jotta nykyisten ja tulevien asemaseutujen kehittämiseksi on edellytykset olemassa.
- **Lyhyen ja pitkän aikajänteen tarpeita** on tunnistettu mm. tämän työn yhteydessä.

Ohjausryhmä esittää näkemyksensä, että ratakapasiteetin ja sen mahdollistaman junaliikenteen sekä seisakkeiden toteuttamisen selvitys käynnistetään välittömästi tämän selvityksen jälkeen. Keskeisenä tavoitteena tulee pitää sitä, että MAL-sopimusneuvotteluissa vuosille 2024-2027 on riittävä tietopohja toteuttamiseen tähtäävän suunnittelun käynnistämiseksi.

Esitettyihin toimenpiteisiin kytkeytyvät kommentit

Valtio ottaa kantaa suunnittaisiin ratakapasiteetin lisäystarpeisiin, seisakkeiden suunnittelutarpeeseen sekä toteutuksen yhteensovittamiseen muun kehityksen kanssa. Valtio tunnistaa keskeiseksi teemaksi seudulla toteutettavan ratakapasiteettiselvityksen sekä seisakkeita koskevat esiselvityksen ennen mahdollisuuksia pidemmälle menevistä linjauksista ts. rakentamispäätöksistä.

Ohjausryhmä pitää **ratakapasiteettiselvityksen** sekä siihen kytkettävien **seisakkeiden esiselvitysten** tekemistä erittäin tärkeänä ja perusteltuna toimenpiteenä toteutettavaksi ensisijassa.

- Selvitysten yhteydessä voidaan tarkastella tätä selvitystä hyödyntäen mm. erilaisia **väestöskenaarioita, liikennöintivaihtoehtoja** sekä suunnittain ensivaiheessa toteutettaviksi arvioitujen **seisakkeiden kehittämisen edellytyksiä** sekä kokonaisuuden kehittämisen **vaikutuksia**.
- Toteutettava selvitys antaa hyvät lähtökohdat sopia toimenpiteiden edistämisestä osana **MAL-sopimusta vuosille 2024-2027**.
- Vaiheittain toteutettavat selvitykset, suunnitelmat ja sopimukset muodostavat lähtökohtia pitkän aikajänteen tavoitetilan täsmentämiseen.

Ohjausryhmän esittämät muutokset aineistoon

- Tunnistetaan raporttiin selkeämmin tehdyn selvityksen rooli osana jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä ja seudun muuta suunnittelua.
  - Työtä hyödynnetään lähtökohta-aineistona tarkempien, tiekartassa kuvattujen, selvitysten ohjelmoinnissa (mm. ratakapasiteettiselvitys ja ensivaiheessa toteutettavat seisakkeiden esiselvitykset).
  - Seutu täsmentää strategisella tasolla joukkoliikenteen kokonaisuuden yhteentoimivuutta joukkoliikenteen kehityskuvatyön yhteydessä sekä huomioi kokonaisuuden rakennesuunnitelman päivityksessä.
  - Seudulla kehitetään junaliikenteen edistämiseen kytkeytyvää joukkoliikenneosaamista esitetyn mukaisesti.
  - Kunnat tunnistavat selvityksen omassa suunnittelussaan.
  - Selvitys muodostaa suoria ja välillisiä lähtökohtia MAL-sopimuksen sopimiselle.
- Huomioidaan valtion kommentit ja selkeytetään niiden pohjalta työssä tehtyjä oletuksia sekä kuvataan selkeämmin tarkastelun lähtökohtia ja tasoa. Kuvataan tarkemmin lähijunaliikenteen rahoituksen ja sitoutumisen tarvetta ajassa.
- Tunnistetaan selkeästi ratakapasiteettiselvitys sekä ensivaiheen seisakkeiden (4-7 kpl) esiselvitykset ensivaiheeksi suunnitteisessa lähijunaliikenteen kehityksessä. Jatkon toimenpiteet pohjaavat vahvasti tarkemmassa suunnittelussa tunnistettaviin kehittämisen edellytyksiin.

